ATESTAREA ȘTIINȚIFICĂ ÎN ANUL 2018: SUB SEMNUL REFORMELOR*

DOI: 10.5281/zenodo.2905026
CZU: 001.891:378.21

Doctor habilitat în economie, conferențiar cercetător **Gheorghe CUCIUREANU**
Doctor în informatică, conferențiar universitar **Galina MARUSIC**
Doctor habilitat în biologie, conferențiar cercetător **Vitalie MINCIUNĂ**
Doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar **Tatiana CALLO**
Doctor în economie **Marina PIȘCENCO**
Doctor în economie, conferențiar cercetător **Aliona DANILIUC**
Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare

SCIENTIFIC ATTESTATION IN 2018: UNDER THE SIGN OF REFORMS

Summary. The article analyzes the process of attestation of scientific and scientific-didactic personnel in the Republic of Moldova in 2018. The results of the attestation, influenced by the processes of reforming of education and research, are described by several criteria: title type, scientific field, institution filed and so on. The conclusion is that the attestation process has been relaunched, but some tendencies and problems remain in the evaluation process, as previously mentioned.

Keywords: doctorate, scientific titles, scientific-didactic titles, expertise.

Rezumat: În articol se analizează procesul de atestare a personalului științific și științifico-didactic în Republica Moldova în anul 2018. Rezultatele atestării, influențate de procesele de reformare a domeniilor educației și cercetării, sunt descrise după mai multe criterii: tipul titlului, domeniul științific, instituția care a înaintat dosarul ș. a. Se constată relansarea procesului de atestare, dar și menținerea unor tendințe și probleme în procesul de evaluare, semnalate anterior.

Cuvinte-cheie: doctorat, titluri științifice, titluri științifico-didactice, expertiză.

În anul 2018 s-au produs schimbări majore în sistemul de evaluare a cercetării științifice din Republica Moldova.

CONTEXTUL

Ca urmare a modificărilor la Codul cu privire la știință și inovare și la Codul educației al Republicii Moldova, în anul de referință a fost creată Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), care a preluat drepturile și obligațiunile Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA). Astfel și-a încetat activitatea de peste 25 de ani CNAA (anterior Comisia Superioară de Atestare), care era „instituția administrației publice centrale în domeniul evaluării și acreditării organizațiilor din sfera științei și inovării, precum și al atestării cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare" [1]. Aceste schimbări instituționale se încadrează în acțiunile de reformare a cercetării și educației din ultimii ani: stabilirea doctoratului drept ciclul al 3-lea al învățământului superior, sporirea autonomiei universităților, reducerea rolului Academiei de Științe a Moldovei în luarea deciziilor, anularea acreditării organizațiilor din sfera științei și inovării ș.a. În noul context, principalele obligații ale ANACEC ce țin de evaluarea cercetării și inovării sunt următoarele:

- evaluarea complexă a capacităților organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, în vederea clasificării acestora pe niveluri de capacitate care determină accesul diferențiat la finanțare;
- evaluarea personalului științific și științifico-didactic (confirmarea/conferirea titlurilor științifice și științifico-didactice, recunoașterea și echivalarea actelor privind titlurile eliberate peste hotare ș. a.) [2].

Având în vedere modificările produse, ne-am propus în acest articol să analizăm evoluția sistemului de evaluare a cercetării și inovării în anul 2018. El a vizat atât componenta de organizare a sistemului, cât și conținutul produsului evaluat.

METODOLOGIA ANALIZEI

La baza analizei au fost luate deciziile din anul 2018 ce se referă la evaluarea în cercetare și inovare ale Consiliului de conducere al ANACEC [3] – organul colectiv constituit din 15 membri, inclusiv 13 cadre cu titluri științifico-didactice și științifice. Întrucât procesul de evaluare a organizațiilor din domeniile cercetă-

* Notă: Parțial, conținutul acestui articol a fost publicat în Raportul de activitate al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare pe anul 2018.

BDD-A30337 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:08:18 UTC)

rii și inovării încă nu a demarat, ne-am axat studiul pe analiza procesului de atestare a personalului științific și științifico-didactic. Persoanele atestate în anul de referință au urmat procedurile în vigoare la data înmatriculării sau demarării procesului de atestare, ceea ce ne-a permis să comparăm rezultatele obținute cu cele din anii precedenți. S-a efectuat o prelucrare statistică a datelor cantitative după diferite criterii: domenii, instituții, gen etc. A fost analizat modul în care rezultatele prelucrării statistice se încadrează în tendințele din ultimii ani.

ASPECTE ORGANIZAȚIONALE ȘI NORMATIVE DE ATESTARE A PERSONALULUI

Funcțiile CNAA în cadrul ANACEC au fost preluate de către o Direcție de evaluare a cercetării și inovării, formată din două secții: 1) evaluare organizații din domeniile cercetării și inovării; 2) atestare a personalului științific și științifico-didactic. Procedura de atestare a personalului, până la aprobarea și implementarea noilor acte, a urmat principiile și regulile stabilite anterior. ANACEC a actualizat și a aprobat, într-o redacție nouă, 10 acte normative ale CNAA necesare pentru evaluarea personalului [4].

Comisiile de experți, formate din reprezentanți ai comunității, au continuat să joace un rol esențial în procesul de atestare a personalului științific și științifico-didactic, deciziile Consiliului de conducere al ANACEC reflectând recomandările experților în domeniu. În anul 2018 au funcționat două componențe ale Comisiilor de experți: 24 de comisii în perioada martie-iunie 2018 și 15 comisii în perioada octombrie-decembrie.

Comisiile de experți, care acoperă toate ramurile științifice, au examinat 769 de dosare de atestare de diferite tipuri (formarea Consiliilor științifice specializate pentru susținerea tezelor de doctorat, conferirea titlurilor de doctor habilitat, doctor, profesor, conferențiar, abilitarea cu drept de conducător de doctorat etc.).

În cele 15 comisii de experți care funcționează în prezent au fost incluse 156 de persoane, selectate în baza următoarelor principii:

a) Competență, independență, integritate;

b) Acoperirea cât mai largă a profilurilor/specialităților științifice;

c) Reprezentarea echilibrată a instituțiilor;

d) Neincluderea conducătorilor instituțiilor;

e) Experiență ireproșabilă în evaluarea cercetării.

Comisiile noi au între 9 și 12 membri, în funcție de numărul dosarelor la specialitățile și profilurile științifice acoperite de acestea. La formarea Comisiilor de experți s-a utilizat Registrul experților elaborat anterior de către CNAA. Comisiile de experți, constituite în baza acestuia în anul 2016, au fost modificate și actualizate în conformitate cu principiile aprobate în anul 2018.

Actualmente, examinarea calitativă a dosarelor de atestare este asigurată de componența Comisiilor de experți, care includ 4 membri titulari și 4 membri corespondenți ai Academiei de Științe a Moldovei, 110 doctori habilitați și 38 de doctori în științe (figura 1).

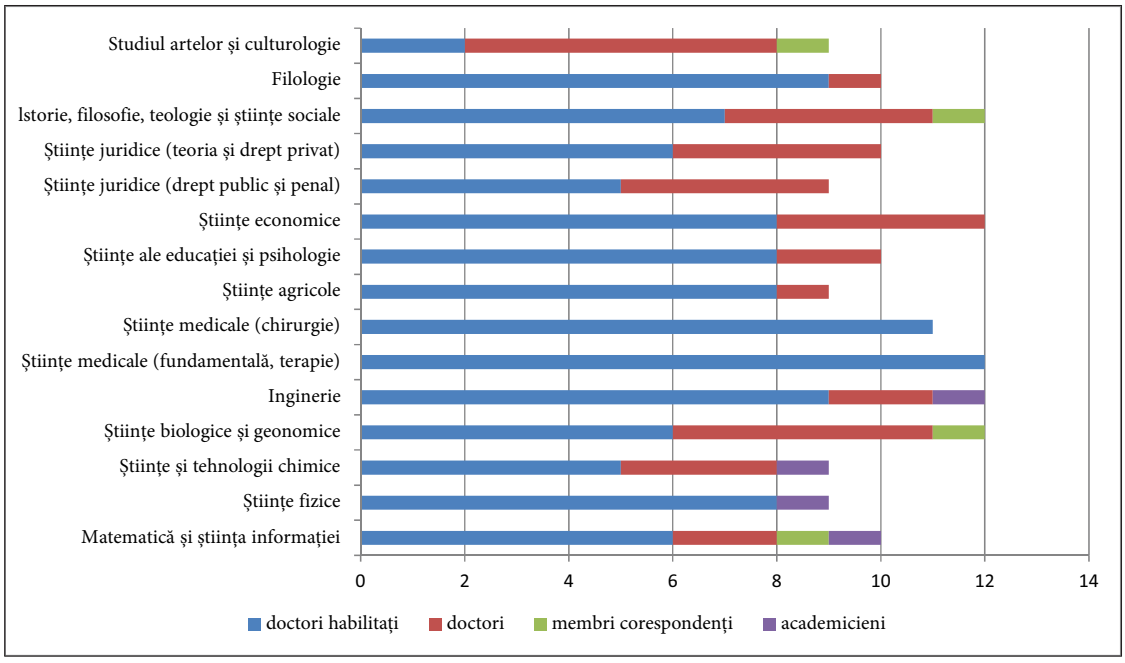

Figura 1. Componența Comisiilor de experți în domeniul atestării.

BDD-A30337 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:08:18 UTC)

CONFERIREA TITLURILOR ȘTIINȚIFICE DE DOCTOR ȘI DE DOCTOR HABILITAT

În anul 2018 au fost conferite 31de titluri de doctor habilitat și confirmate 213 titluri de doctor în științe atribuite de către Consiliile științifice specializate de susținere publică a tezelor. Numărul titlurilor științifice conferite în perioada funcționării sistemului național de atestare a personalului științific (1993–2018) a ajuns la 4 997, dintre care 600 de titluri de doctor habilitat și 4 397 de titluri de doctor în științe. Numărul titlurilor științifice conferite în valori relative în Republica Moldova continuă să fie mult mai redus decât în majoritatea țărilor europene, ceea ce se explică prin atractivitatea scăzută a studiilor doctorale, asigurarea financiară și materială insuficientă pentru efectuarea cercetărilor și obținerea rezultatelor științifice relevante, nivelul scăzut de competențe, timpul redus dedicat cercetării, monitorizarea insuficientă din partea conducătorilor de doctorat și a instituțiilor, lipsa unor perspective economice atractive după absolvirea studiilor [5] .

Tezele de doctorat, în baza cărora au fost conferite titlurile științifice în anul 2018, au fost susținute în 34 de instituții. În primele 10 instituții după numărul titlurilor științifice obținute au fost susținute ⅔ din toate tezele de doctorat (tabelul 1). Circa 35 % din teze au fost susținute în institute de cercetare, iar restul – în universități.

Analiza titlurilor științifice conferite după genul deținătorilor confirmă tendința de feminizare a cercetării științifice din Republica Moldova, doar 37% din titlurile de doctor în științe în 2018 fiind conferite bărbaților. Printre doctorii habilitați, care au obținut titlul în anul de referință, raportul este mai echilibrat, dar și aici numărul femeilor a depășit numărul bărbaților, ultimii constituind circa 45%.

Majoritatea titlurilor științifice au fost conferite în domeniul științelor sociale și economice (figura 2). Dacă analizăm separat doar titlurile de doctor habilitat, atunci au dominat științele medicale (35% dintre aceste titluri), urmate de științele umaniste (29%) și științele sociale și economice (22%).

Principalele cauze ale diferențelor pe domenii în conferirea titlurilor științifice continuă să rămână [6]:

- gradul variat de dificultate în efectuarea cercetărilor în domenii diferite (de ex., cercetările în agricultură necesită experimente de câțiva ani, teren experimental, utilaj etc., iar în științele educației este mai facil să organizezi experimente în clase de elevi);
- cerințele diferite aplicate în procesul de susținere a tezelor în cadrul comunității academice – în domeniile științifice în care sunt tradiții de cercetare și școli formate pe parcursul a mai multor decenii se păstrează standarde mai înalte de calitate și se raportează în evaluări la cercetările care se efectuează în comunitățile științifice avansate, iar în domeniile cu o creștere rapidă a numărului de persoane cu titlu științific în perioada funcționării sistemului național de atestare a personalului științific, în care se pare că nu există o comunitate puternică de experți, decalajele față de nivelul cercetă-

Tabelul 1

Repartizarea titlurilor științifice conferite/confirmate în anul 2018 după instituții

Denumirea instituției	Doctor habilitat	Doctor în științe	Total titluri
Universitatea de Stat din Moldova	3	33	**36**
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	10	22	**32**
Institutul de Cercetări Juridice și Politice	1	15	**16**
Academia de Studii Economice a Moldovei	1	14	**15**
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău	2	11	**13**
Universitatea Tehnică a Moldovei		13	**13**
Institutul de Filologie	4	6	**10**
Universitatea Liberă Internațională din Moldova		10	**10**
Universitatea Agrară de Stat din Moldova	1	7	**8**
Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”		8	**8**
Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	2	5	**7**
Universitatea de Stat din Tiraspol		7	**7**
Alte instituții	7	62	**69**

BDD-A30337 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:08:18 UTC)

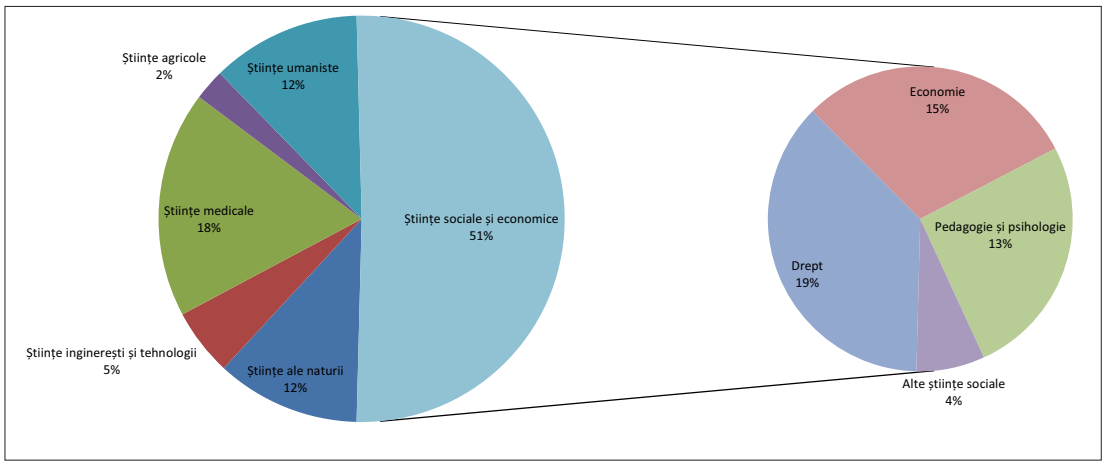

Figura 2. Repartizarea titlurilor științifice conferite în anul 2018 după domeniile științei.

rilor din centrele mondiale de excelenţă este mai mare, fiind mai frecvent acceptate cerinţe mai lejere.

▪ perspectivele diferite după absolvire şi obţinerea titlului ştiinţific (de ex., faptul că Republica Moldova nu dispune de o industrie modernă presupune mai puţine oportunităţi pentru implementarea rezultatelor tezelor în domeniul ingineriei, pe când în ştiinţele juridice deţinerea titlului oferă posibilitatea obţinerii licenţei de avocat în condiţii mult mai avantajoase).

▪ Rezultatele conferirii titlurilor ştiinţifice în 2018 se încadrează în tendinţele din ultimii ani, de creştere a ponderii ştiinţelor sociale şi economice şi de diminuare a ştiinţelor inginereşti şi tehnologii, a ştiinţelor agricole şi, parţial, a ştiinţelor naturii (figura 3).

Repartizarea titlurilor ştiinţifice pe domenii în 2018, care se încadrează în tendinţa din ultimii ani, nu corelează pe deplin:

▪ cu potenţialul uman implicat în cercetare: ponderea titlurilor conferite la specialităţile din ştiinţele naturii, agricole, inginereşti şi tehnologii este mult mai mică în raport cu ponderea cercetătorilor ştiinţifici în aceste domenii (figura 4);

▪ cu competitivitatea domeniilor ştiinţifice pe plan extern: în cele mai competitive 4 domenii ştiinţifice din Republica Moldova (ştiinţe fizico-matematice, tehnică, chimie şi biologie) au fost publicate, în perioada 2014–2017, conform bazei de date SCOPUS, de circa 7 ori mai multe articole decât în domeniile în care se conferă cele mai multe titluri ştiinţifice (medicină, economie, drept şi pedagogie), deşi în al doilea grup s-au conferit de aproape 4 ori mai multe titluri ştiinţifice decât în primul grup de domenii, în perioada 2014–2018 [7];

▪ cu necesităţile economice şi sociale: de ex., agricultura contribuie cu aproape jumătate din exportul

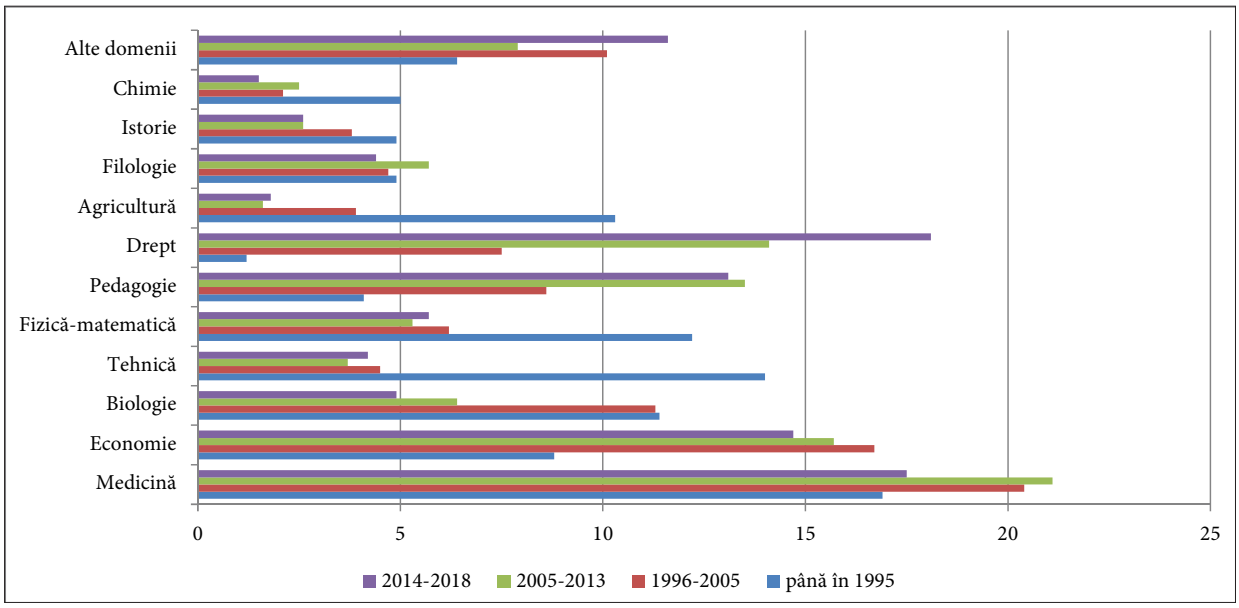

Figura 3. Repartizarea titlurilor ştiinţifice conferite după domeniile ştiinţei, în % din total.

BDD-A30337 © 2019 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:08:18 UTC)

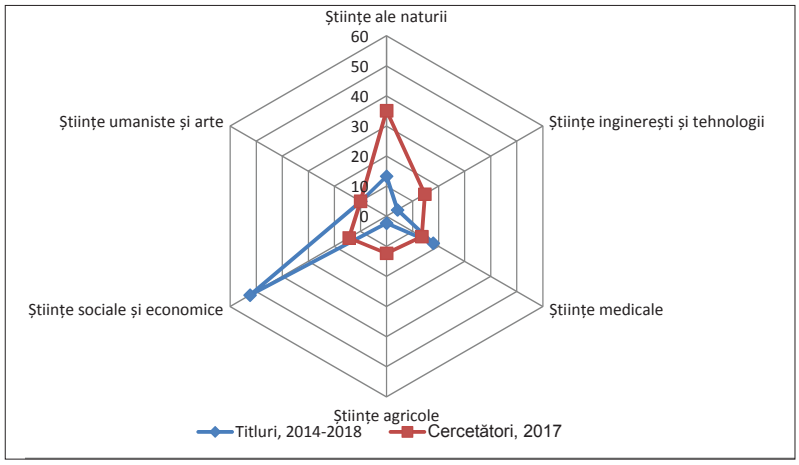

Figura 4. Repartizarea titlurilor științifice conferite și a cercetătorilor după domeniul științei în Republica Moldova, în % față de total.

Republicii Moldova, iar ponderea titlurilor științifice conferite la specialitățile ce țin de agricultură nu depășește 3%.

ABILITAREA CU DREPT DE CONDUCĂTOR DE DOCTORAT

Un impact important asupra numărului titlurilor științifice conferite îl are disponibilitatea conducătorilor de doctorat. Pe parcursul anului 2018 au fost abilitate cu dreptul de conducător de doctorat, pentru un termen de 6 ani, 360 de persoane, dintre care peste 60% prin prelungirea simplificată. Persoanele abilitate reprezintă 41 de instituții, primelor 10 dintre acestea revenindu-le ⅔ din cei abilitați (tabelul 2).

Majoritatea persoanelor abilitate sunt bărbați (63%), având titlul științific de doctor habilitat (56%). După domenii științifice cea mai mare pondere în anul curent revine persoanelor abilitate în științele sociale și economice, științele umaniste și științele naturii (figura 5). Numărul total al persoanelor abilitate cu drept de conducător de doctorat la 01.01.2018 era de 1 208.

ATESTAREA PERSONALULUI ȘTIINȚIFICO-DIDACTIC

În anul 2018 au foste conferite 148 de titluri de profesor și conferențiar. În primele 10 instituții (din totalul de 28 care au înaintat demersuri) au fost conferite peste ¾ dintre aceste titluri (tabelul 3). Menționăm că în anul 2018 au fost conferite ultimele titluri de profesor cercetător și de conferențiar cercetător, deoarece în urma modificărilor legislative acestea nu se vor mai acorda pe viitor.

Tabelul 2

Repartizarea persoanelor abilitate cu drept de conducător de doctorat în anul 2018 după instituții

Denumirea instituției	Persoane abilitate	Inclusiv prin prelungire simplificată
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	**55**	24
Universitatea de Stat din Moldova	**41**	24
Universitatea Tehnică a Moldovei	**33**	18
Academia de Studii Economice a Moldovei	**25**	18
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău	**22**	15
Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor	**16**	12
Universitatea de Stat din Tiraspol	**16**	13
Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	**12**	9
Institutul de Matematică și Informatică	**10**	3
Institutul de Zoologie	**10**	8
Alte instituții	**120**	61

BDD-A30337 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:08:18 UTC)

Tabelul 3

Repartizarea titlurilor ştiinţifico-didactice conferite în anul 2018 după instituţii

Denumirea instituției	Profesor universitar	Conferențiar universitar	Profesor cercetător	Conferențiar cercetător	Total titluri
Universitatea de Stat din Moldova	3	15		9	**27**
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	1	24		1	**26**
Universitatea Tehnică a Moldovei	2	15			17
Universitatea Agrară de Stat din Moldova		9			9
Universitatea de Stat din Tiraspol		7			7
Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	1	5			6
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău		6			6
Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți		6			6
Universitatea de Studii Europene din Moldova	1	5			6
Academia de Studii Economice a Moldovei		5			5
Alte instituții	3	14	2	14	**33**

Majoritatea titlurilor de profesor și de conferențiar, peste 57%, au fost conferite femeilor. Totodată, după numărul titlurilor de profesor atribuite, bărbații domină detașat și în anul de referință (de 5 ori mai multe). Acest fapt confirmă situația din mediul academic din Republica Moldova, care atestă că la primele etape de promovare în carieră predomină femeile, pentru ca ulterior proporția să se inverseze, iar printre profesori, conducători de doctorat, în administrația de vârf să predomine bărbații. Repartizarea titlurilor de profesor și conferențiar în mare parte corespunde repartizării titlurilor științifice după același criteriu, dar este mai echilibrată, științelor sociale și economice revenindu-le mai puțin de 40%, iar științelor naturii, medicale, inginerești și umaniste – între 10 și 20% dintre titlurile conferite.

În total, în perioada funcționării sistemului național de atestare a personalului științific și științifico-didactic (1993–2018), au fost conferite 514 titluri de profesor universitar, 64 de titluri de profesor cercetător, 2 391 de titluri de conferențiar universitar și 831 de titluri de conferențiar cercetător.

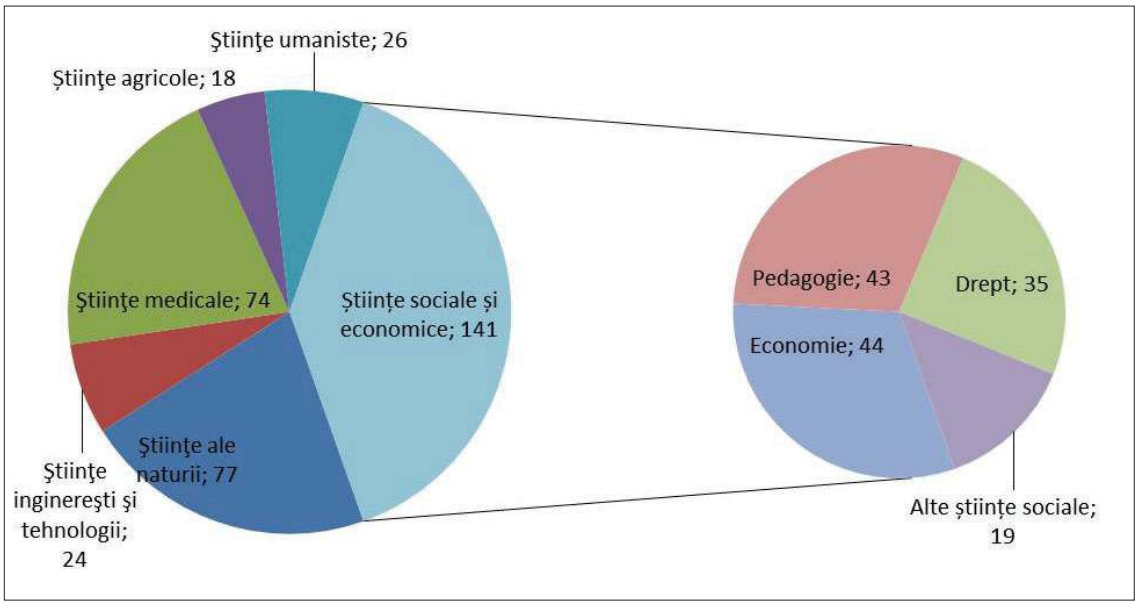

Figura 5. Repartizarea persoanelor abilitate cu drept de conducător de doctorat în anul 2018 după domenii științifice.

BDD-A30337 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:08:18 UTC)

INTERNAȚIONALIZAREA DOCTORATULUI ȘI A PROCESULUI DE ATESTARE

Cercetările arată că internaționalizarea contribuie la creșterea calității educației și a cercetării; pregătirea eficientă a studenților pentru viața și activitatea profesională într-un mediu economic dinamic; creșterea reputației internaționale și a vizibilității instituției; diversificarea surselor de finanțare implicate; atragerea de noi parteneri din mediul economic.

Unii dintre indicatorii internaționalizării în cazul doctoratului sunt prezența doctoranzilor de peste hotare și susținerea tezelor de doctorat de către aceștia. În anul 2017, numărul doctoranzilor străini a constituit 315 persoane [8] sau circa 16% din total, o proporție mai redusă decât în majoritatea statelor europene. Dintre aceștia, peste ⅘ provin din România.

În anul 2018 cetățenilor străini le-au fost conferite 22 de titluri de doctor în științe și 1 titlu de doctor habilitat. Numărul cetățenilor străini care obțin titluri în Republica Moldova a scăzut în ultimii doi ani, după ce anterior se înregistra o tendință de creștere.

Cel mai des cetățenii străini obțin titluri științifice în drept (36% dintre titluri), pedagogie (33%) și economie (12%). Majoritatea cetățenilor străini care au obținut titluri în Republica Moldova în anul 2018 sunt din România (19), urmând Israelul (2), Turcia și Marocul (câte 1). În total, în perioada existenței sistemului național de atestare a personalului științific (1993–2018) cetățenii străini, reprezentând 41 de țări, au obținut 698 de titluri științifice, inclusiv 17 de doctor habilitat. Peste ⅔ dintre aceștia sunt cetățeni ai României.

Un alt indicator al internaționalizării studiilor doctorale este numărul și structura persoanelor care au obținut titluri științifice în alte țări, recunoscute și echivalate în Republica Moldova. În anul 2018 au fost recunoscute și echivalate 13 titluri de doctor și 2 titluri de doctor habilitat obținute în străinătate. Rezultatele recunoașterii și echivalării actelor în anul 2018 se înscriu, în mare parte, în caracteristicile acestui proces pe întreaga perioadă de funcționare a sistemului național de atestare a personalului științific și științifico-didactic. În perioada dată (1993–2018) au fost recunoscute și echivalate 635 de acte (fără actele recunoscute și echivalate eliberate în Uniunea Sovietică), dintre care 6 titluri de doctor habilitat, 548 de titluri de doctor și 1 titlu de conferențiar universitar.

Analiza repartizării după domenii științifice a titlurilor conferite în străinătate și recunoscute și echivalate în Republica Moldova arată că cele mai populare specialități țin de medicină, tehnică și drept, dar ponderi importante au și ramuri cu specific național, cum ar fi istoria sau filologia, insuficiența specialiștilor în aceste domenii fiind soluționată inclusiv prin studii de doctorat în România (figura 6). Această repartizare este mai echilibrată decât cea a titlurilor științifice conferite în Republica Moldova. În plus, în totalul celor care au susținut peste hotare este mai mare ponderea unor ramuri importante pentru economia Republicii Moldova, cum ar fi tehnica sau agricultura.

Participarea experților străini la evaluarea tezelor de doctorat în Republica Moldova este un alt indicator care caracterizează internaționalizarea studiilor doctorale. În anul 2018 în Consiliile Științifice Specializate de susținere a tezelor (CȘS) au fost incluși

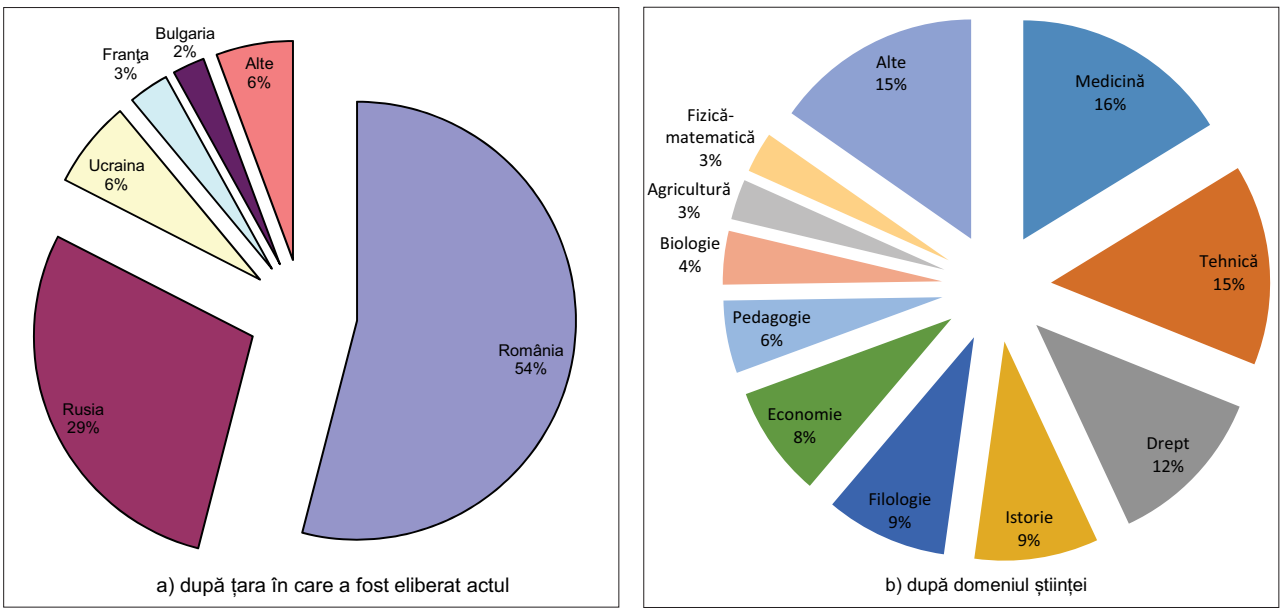

Figura 6. Repartizarea actelor recunoscute și echivalate în Republica Moldova în anii 1993–2018.

BDD-A30337 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:08:18 UTC)

106 experţi de peste hotare, ceea ce constituie 10,4% dintre toţi membrii CŞS. Se remarcă o tendinţă de reducere a implicării experţilor de peste hotare în susţinerea tezelor din Republica Moldova, în anii 2014–2016 acest indicator atingând 17,6%. După ponderea experţilor de peste hotare domeniile ştiinţifice se împart în două grupe: 1) ştiinţele agricole, ştiinţele naturii, ştiinţele sociale şi economice cu 4-8% de experţi de peste hotare; 2) ştiinţele umaniste, medicale şi tehnice, cu 19-24% de experţi de peste hotare în CŞS.

Experţii reprezintă doar 6 ţări, majoritatea fiind din România (88 de persoane), urmată de Ucraina (5) şi Rusia (6). Experţii de peste hotare sunt incluşi în aproape toate CŞS de susţinere a tezelor de doctor habilitat şi a tezelor candidaţilor la titlu ştiinţific de peste hotare. Implicarea experţilor de peste hotare este foarte importantă în condiţiile unei comunităţi ştiinţifice mici, cum este cea din Republica Moldova, în care este complicat de evitat conflictele de interese.

PROBLEME ŞI PROVOCĂRI ÎN PROCESUL DE ATESTARE A PERSONALULUI

Principalele dificultăţi în procesul de evaluare a dosarelor de atestare ţin de mărimea comunităţii academice şi de nivelul culturii evaluării în Republica Moldova. Comunitatea redusă numeric şi numărul limitat de specialişti pe ramuri/profiluri ştiinţifice limitează obiectivitatea evaluării. Puţini sunt gata să-şi asume responsabilitatea de a respinge teze slabe, deoarece la rândul lor pot fi evaluaţi ei sau doctoranzii lor de către persoanele evaluate. Totodată, nu funcţionează factorul reputaţional, care stă la baza dezvoltării unor comunităţi performante de cercetători. Toate acestea conduc la tolerarea unor conflicte de interese, acceptarea unor lucrări mai slabe, a unor fraude ştiinţifice, nerespectarea confidenţialităţii şi obiectivităţii evaluării, reducerea eficienţei sistemului de evaluare a tezelor în special în domeniile în care a crescut semnificativ numărul titlurilor ştiinţifice conferite în ultimele două decenii.

O provocare majoră în domeniul conferirii titlurilor ştiinţifice, mai ales în contextul instituirii doctoratului ca ciclu 3 al învăţământului superior, este asigurarea calităţii diferitor elemente ce constituie sistemul studiilor doctorale: şcoli doctorale, conducători de doctorat şi teze de doctorat. Cerinţele reduse în procesul de creare a şcolilor doctorale şi de abilitare cu drept de conducător de doctorat, precum şi lipsa unor standarde minime naţionale a tezelor de doctorat, pot afecta calitatea finalităţilor studiilor doctorale.

Alte probleme, caracteristice mediului academic, dar care influenţează procesul de evaluare şi calitatea dosarelor de atestare, sesizate pe parcursul anului 2018, sunt:

- fragmentarea studiilor doctorale (aproape 50 de şcoli doctorale în condiţiile în care anual se înmatriculează până la 450 de studenţi doctoranzi), ceea ce nu permite de a beneficia suficient de avantajele organizării doctoratului sub formă de şcoli doctorale – promovarea interdisciplinarităţii, furnizarea unui spaţiu pentru promovarea experienţelor şi cunoştinţelor, sporirea posibilităţilor de mobilitate etc.;
- atractivitatea redusă a studiilor doctorale legată de condiţiile relativ nefavorabile ale cercetătorilor din Republica Moldova în comparaţie cu cele din ţări puternic dezvoltate: asigurarea financiară şi cu echipament, infrastructura de cercetare, accesul la baze de date, mediul academic şi asigurarea meritocraţiei, posibilitatea avansării în carieră şi de a fi în contact cu ştiinţa de vârf, calitatea vieţii şi situaţia social-economică. Aceasta conduce la faptul că nu totdeauna vin în cercetare cei mai talentaţi şi se păstrează tendinţa de reducere a doctoranzilor cu studii la zi (circa 1/3), deoarece aceştia sunt nevoiţi să lucreze în paralel cu efectuarea studiilor;
- percepţia deseori negativă şi rolul redus al cercetării ştiinţifice în societate, în mediul educaţional şi decizional din Republica Moldova. Transformarea doctoratului într-un ciclu obişnuit de învăţământ, prin aplicarea aceloraşi mecanisme ca şi la celelalte două cicluri ale învăţământului superior, poate conduce la reducerea calităţii studiilor doctorale şi la masificarea acestora, cu posibile efecte negative legate de dependenţa universităţilor de studenţii cu taxă pentru acoperirea costurilor de funcţionare şi dezvoltare.

CONCLUZII

În anul 2018, Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare a reuşit relansarea procesului de atestare a personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic, perturbat de modificările instituţionale anterioare.

În anul de referinţă, numărul titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice conferite, precum şi a abilitărilor cu drept de conducător de doctorat a fost în creştere faţă de perioada precedentă, dar nu putem vorbi de o nouă tendinţă, ci mai degrabă de o consecinţă a faptului că în anul 2017 nu au fost luate decizii în domeniul atestării mai bine de jumătate de an.

Se constată menţinerea unor tendinţe în conferirea titlurilor semnalate anterior, cum ar fi predominarea ştiinţelor sociale şi economice după numărul titlurilor conferite; continuarea reducerii importanţei

BDD-A30337 © 2019 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:08:18 UTC)

unor ramuri ale științelor naturii și științelor inginerești și tehnologii, dezvoltate în perioada pre-independență, sau o creștere rapidă în ultima perioadă, a titlurilor conferite în unele ramuri științifice cu un potențial uman relativ mai scăzut, cum ar fi psihologia sau studiul artelor.

Persistă o serie de probleme în procesul de evaluare a cercetării și inovării, legate în principal de lipsa unei mase critice de cercetători, nivelul redus al culturii evaluării și rolul/atractivitatea cercetării științifice în societate.

BIBLIOGRAFIE

1. Evaluarea și atestarea – chezășia calității în cercetare și învățământul superior. Coord. V. Canțer. Ch.: Primex-Com, 2012. 298 p. ISBN 978-9975-4437-1-5.

2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare: nr. 201 din 28 februarie 2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 68-76, 232.

3. Decizii ce se referă la evaluarea cercetării aprobate de ANACEC. ANACEC, 2018, http://www.cnaa.md/attestation-commission/meetings/ (citat 05.02.2019). ISBN: 978-9975-4000-6-0.

4. Acte normative aprobate de ANACEC în domeniul atestării. ANACEC, 2018, http://www.cnaa.md/normative-acts/normative-acts-anacec-attestation/ (accesat 05.02.2019).

5. Zaparucha Elisabeth, Larrue Ph., Collins Isabelle. Study on the organisation of doctoral programmes in EU neighbouring countries: Moldova [online]. Technopolis Group 2010, http://pro-science.asm.md/docs/2011/2010_Report_Doctoral_programmes_Moldova.pdf (accesat 05.02.2019). ISBN 978-9975-4437-1-5.

6. Cuciureanu Gh. Tendințe în susținerea tezelor de doctorat în Republica Moldova. În: Lucrările Conferinței Internaționale Științifico-Practice „Creșterea economică în condițiile globalizării", ediția a II-a, 13-14 octombrie 2016. Chișinău: INCE, 2016, vol. II, p. 215-220. ISBN: 978-9975-4000-6-0.

7. SCImago Journal & Country Rank. Scimago Lab, ©2017-2018, http://www.scimagojr.com/ (accesat 05.0.2019).

8. Activitatea de doctorat și postdoctorat în anul 2017 [online]. Biroul Național de Statistică, 2018, http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5980 (accesat 05.02.2019).

Vlad Bolboceanu. *După reflux*, I, II, III, lut roșu, oxizi metalici, tehnică mixtă, 59,0 × 45,0 × 23,0 cm; 62,0 × 31,5 × 20,0 cm; 44,0 × 25,5 × 28,0 cm, 1991.

BDD-A30337 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:08:18 UTC)